

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Гусак Н.В.

кандидат педагогічних наук, завідувач відділення
Комунального закладу «Покровський
педагогічний фаховий коледж», м. Покровськ

Основними аспектами сучасної педагогічної освіти є виникнення й розвиток глобальної системи освіти, безперервність освіти протягом усього життя людини з перевагою самоосвіти, диференціація та індивідуалізація освіти, зростання різноманітності освітніх стандартів і спеціальностей, орієнтованість на синтез нових наукових знань і методологій, перехід від формально-дисциплінарного до проблемно-активного типу навчання, широке застосування інноваційних освітніх технологій.

Для забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців необхідно запровадження ефективних інноваційних технологій, сучасних інформаційних засобів.

Під інноваційними технологіями розуміється якісно нова сукупність форм, методів і засобів навчання, підготовки та управління, що приводить до істотних змін у результатах педагогічного процесу.

Головною особливістю інноваційної педагогічної технології є орієнтація на особистість майбутнього фахівця, на розвиток його соціальних, професійних і ціннісних якостей, його соціальної і творчої активності. Упровадження інновацій викликане передусім зміною ставлення до процесу навчання основних його суб'єктів, тобто студентів, та тих, хто навчає – викладачів. На нашу думку, найбільш ефективними, у підготовці фахівців трудового навчання є технології: проектні – базуються на розробці навчального проекту та плану його реалізації; передбачають усвідомлення студентами необхідності, корисності і мети планування; поетапне підвищення самостійності студентів; зниження контролю з боку викладача у процесі планування й виконання завдань; ігрові – передбачають ігрову і емоційну взаємодію викладача і студента через реалізацію сценарію гри, ділового спілкування (при цьому освітні завдання включаються до змісту гри).

Тому не дивно, що останнім часом актуалізувалося питання підготовки педагога до інноваційної діяльності, тому що розвиток творчого

потенціалу особистості вчителя – запорука підвищення якості навчально-виховної роботи сучасної школи.

Різні аспекти проблеми професійної підготовки вчителя знайшли своє відображення в історії педагогічної думки та набувають особливої актуальності і розробляються у багатьох напрямках на сучасному етапі.

Проблеми інноваційної діяльності в освіті розглядалися в дослідженнях С. Гончаренка, В. Краєвського, І. Лернера, О. Пехоти, С. Сисоєвої та ін..

Над проблемами застосування інноваційних технологій в освіті працювали такі вітчизняні педагоги, як: І. Бех, І. Зязюн, О. Киричук, О. Коберник, В. Мадзігон, К. Макагон, С. Подмазін, О. Савченко, А. Сологуб, А. Фурман, М. Ярмаченко та ін. [2, 7].

Головним суб'єктом інноваційної діяльності виступає вчитель. Він як професіонал не лише орієнтується в освітніх інноваціях та застосовує їх у своїй роботі, володіє різними технологіями викладання свого предмету, але й здатний як творча особистість, до самореалізації в діяльності та самостійного інноваційного пошуку. Разом з тим, за даними теоретико-експериментальних досліджень (О. Козлова, Н. Клокар, Л. Подимова та ін.), більшість учителів відчуває певні труднощі у впровадженні педагогічних інновацій [2, с. 10].

Результати та підсумки педагогічної практики студентів показують, що вони усвідомлюють необхідність привнесення нових елементів у роботу вчителя, але недостатньо підготовлені до практичного їх застосування.

Дослідження питань підготовки майбутніх учителів трудового навчання до інноваційної педагогічної діяльності є актуальним, перспективним у світлі розбудови системи національної освіти.

Педагогічні інновації - процес становлення чи вдосконалення теорії і практики освіти, який оптимізує досягнення її мети; результат процесу впровадження нового в педагогічну теорію і практику, що оптимізує досягнення освітньої мети [1, с. 8].

Вчитель трудового навчання повинен володіти знаннями і вміннями інноваційної діяльності і в галузі технологій виробництва, і в галузі педагогічної діяльності.

Головною метою уроків трудового навчання є формування технологічно освіченої особистості, підготовленої до самостійного життя і активної перетворювальної діяльності в умовах сучасного високотехнологічного, інформаційного суспільства для реалізації творчого потенціалу учнів.

Проблема розвитку країни і навіть її виживання, залежить від інновацій і творчості. Це вимагає необхідність не тільки різкого зростання чисельності фахівців, але й якості їх підготовки, неперервного росту їх кваліфікації.

Теоретичну основу підготовки студентів до інноваційної діяльності складають такі напрями інноваційної діяльності вчителів трудового навчання, як: запровадження у процес трудової підготовки школярів різноманітних типів, форм, методів навчання, ефективне поєднання традиційних та інноваційних підходів до організації освітнього процесу (індивідуалізація навчання, робота з обдарованими дітьми, з дітьми з особливими освітніми потребами, інтерактивні методики, нестандартні уроки, метод проектів, теорія вирішення винахідницьких задач, дидактичні ігри тощо), добір та створення засобів навчання, організація роботи учнів з навчальною інформацією на заняттях трудового навчання, пошук ефективних форм взаємодії вчителя та учнів, видів підтримки й допомоги школярам під час виконання практичних завдань.

Зрозуміло, що основа цих умінь та навичок закладається під час навчання. Цю умову необхідно використати під час викладання методик освітніх компонентів навчального плану, що становлять основу технологічного навчання.

Важливе завдання професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів трудового навчання полягає у підготовці творчих педагогів, здатних самостійно мислити, аналізувати різноманітні методичні і практичні матеріали, альтернативні підручники, програми, здійснювати їх відбір і будувати власну роботу у відповідності до сучасних вимог розвитку системи освіти. Випускник повинен уміти самостійно оцінювати і творчо застосовувати різні традиційні або нові підходи у трудовому навчанні. Майбутні вчителі трудового навчання повинні оволодіти базовими знаннями з педагогічної інноватики, інформацією про процеси оновлення сучасної загальноосвітньої школи, інноваційні підходи, що застосовуються в освітній галузі «Технологія», ознайомитися з досвідом вчителів-новаторів, які працюють у фаховій галузі, а також учителів інших предметів [2, с. 23].

Процес підготовки майбутніх учителів трудового навчання до інноваційної діяльності є ефективним за таких педагогічних умов:

– збагачення змісту дисциплін циклу професійної і практичної підготовки системою понять та теоретичних знань з педагогічної інноватики і розробки відповідного навчально-методичного забезпечення;

- формування у студентів мотиваційно-ціннісного ставлення та інтересу до педагогічних інновацій;
- озброєння студентів системою знань й умінь роботи з науковою інформацією та прийомами її впровадження у практичну діяльність для ефективної інноваційної педагогічної діяльності;
- розвитку рефлексивних умінь майбутніх педагогів;
- ініціювання та підтримки педагогічної творчості у самостійній і колективній діяльності майбутніх учителів під час вивчення циклу дисциплін професійної практичної підготовки [3, 68].

Системоутворювальним стрижнем професійної підготовки вчителя трудового навчання виступає психолого-педагогічний і методичний блок дисциплін. Підготовка майбутнього вчителя цього напрямку повинна ґрунтуватися на фундаменті компетентнісного підходу, а тому майбутнього педагога варто навчати умінню ставити педагогічні цілі, як проекти формування компетентностей, а не лише орієнтування у певній предметній сфері (у вигляді знань, умінь, навичок).

Педагог повинен володіти ефективною діагностикою ситуації розвитку особистості дитини; уміти здійснити оцінку й проектування механізмів, ресурсів її розвитку; володіти педагогічними технологіями; особливо технологією співробітництва педагога й вихованця з метою реалізації соціальних і морально-гуманітарних проєктів [4, с. 19].

Сутність процесу професійного становлення педагога полягає у збагаченні знань й умінь педагога, формуванні професійної компетентності, необхідної для успішного виконання інноваційної діяльності за допомогою проектування й реалізації індивідуальних освітніх програм [1, с. 45].

Аналіз підходів до проектування інноваційних педагогічних систем підготовки педагогів у процесі професійного становлення дозволяє також зробити наступні висновки:

- спостерігається зміна вимог до вчителя: від вчителя-предметника - до вчителя-дослідника;
- для підготовки до інноваційної діяльності у процесі професійного становлення, необхідно створити умови для формування дослідницької й комунікативної компетентностей, рефлексивних умінь, мотиваційної готовності педагога до інноваційної діяльності тощо;
- сьогодення вимагає перебудови стратегії підготовки педагога до інноваційної діяльності,
- значущими характеристиками були конкретні, певні знання вчителя в галузі технологічної освіти, в галузі педагогіки й психології, професійні

вміння й навички репродуктивного характеру, та найбільш актуальні - системний світогляд, інноваційне мислення, професійна творчість тощо [3, с. 69].

Сказане вище дозволяє стверджувати, що дослідження питань підготовки майбутніх учителів трудового навчання до інноваційної педагогічної діяльності є актуальним, перспективним у світлі розбудови системи національної освіти.

Освітній процес в закладах освіти має мати інноваційний характер завдяки впровадження ефективних технологій і методик навчання. Під педагогічними інноваційними технологіями розуміється якісно нова сукупність форм, методів і засобів навчання, підготовки та управління, що приводить до істотних змін у результатах педагогічного процесу.

Інноваційна діяльність є досить специфічною і складною, а отже, потребує особливих знань, навичок і здібностей.

Упровадження інновацій неможливе без компетентного педагога, діяльність якого має бути зорієнтована на застосування сучасних інноваційних технологій, індивідуалізацію навчальної діяльності та активізацію пізнавальної діяльності, мотивацію до навчання, забезпечення психологічного комфорту, розвиток креативного та критичного мислення в студентів.

Список використаних джерел

1. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні: навчально-методичний посібник. За заг. ред. Коберника О.М., Терещука Г. В.. Умань: СПД Жовтий, 2008. 212 с.
2. Ковальчук В. І. Методичні рекомендації щодо застосування ігрових технологій в процесі викладання дисциплін соціально-гуманітарного циклу. Київ: Видавничо-редакційний відділ НУБіП України., 2017. 56 с.
3. Лісова С. В. Інноваційні педагогічні системи підготовки фахівців у галузі технологічної освіти. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Професійна педагогічна освіта: теорія, досвід, перспективи». Рівне, 2017. 136 с. С. 67-70.
4. Стрілець С.І. Інноваційні педагогічні технології у вищій школі: навчально-методичний посібник. Чернігів: ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка, 2012. 200 с. С.4-6.